

O NIEKTÓRYCH PODEJŚCIACH PRAWNO- MIĘDZYNARODOWYCH ORAZ KRAJOWYCH DOTYCZĄCYCH REALIZACJI DZIAŁALNOŚCI PERSONELU ZGODNIE Z ZASADAMI HUMANITARYZMU.

Novosad Yurii

doktor nauk prawnych, Prokuratura Obwodu Wołyńskiego, Łuck, Ukraina

novosad_y@ukr.net

Kisiliuk Eduard

doktor nauk prawnych, docent, Narodowa Akademia Spraw Wewnętrznych, Kijów, Ukraina

ABOUT SOME INTERNATIONAL LEGAL AND DOMESTIC APPROACHES ON THE IMPLEMENTATION OF THE COLUMNS OF PERSONNEL OF THE HUMANISM PRINCIPLE

Novosad Yurii

PhD., Prosecutor's Office of Volyn region, Lutsk, Ukraine

Kisiliuk Eduard

PhD., docent, National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraina

ПРО ДЕЯКІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ПІДХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ КОЛОНІЙ ПРИНЦИПУ ГУМАНІЗМУ

Новосад Юрій

кандидат юридичних наук, Прокуратура Волинської області, Луцьк, Україна

Кісілюк Едуард

кандидат юридичних наук, доцент Національна академія внутрішніх справ, Київ, Україна

Streszczenie. W artykule przeprowadzono analizę aktów prawno-normatywnych, w tym o charakterze międzynarodowym, dotyczących działalności personelu zakładów karnych w zakresie realizacji działalności karno-wykonawczej oraz wyznaczonych w prawie zasad humanitaryzmu. Dodatkowo opracowano naukowo uzasadnione przedsięwzięcia w zakresie rozwiązania istniejących w praktyce problemów.

Słowa kluczowe: akt normatywno-prawy; źródła prawno-międzynarodowe; oskarżony; pozbawiony woli; personel organów oraz instytucji odbywania kary; zasada humanitaryzmu; realizacja norm prawa.

Abstract. In the article the analysis of regulations, including international nature relating colonies of staff for the implementation of the penal activities as defined in law principle of humanity and scientifically justified measures to solve existing problems in practice.

Keywords: legal act; international legal sources; condemned; captive; colony; and staff of penal institutions; the principle of humanity; implementation of the law.

Анотація. В статті здійснено аналіз нормативно-правових актів, включаючи міжнародного характеру, що стосуються діяльності персоналу колоній по реалізації у кримінально-виконавчій діяльності визначеного в законі принципу гуманізму, а також розроблені науково обґрунтовані заходи щодо вирішення існуючих на практиці проблем.

Ключові слова: нормативно-правовий акт; міжнародно-правові джерела; засуджений; позбавлений волі; колонія; персонал органів та установ виконання покарань; принцип гуманізму; реалізація норм права.

Постановка проблеми. Серед розмаїття проблем кримінально-виконавчої діяльності персоналу Державної кримінально-виконавчої служби (далі – ДКВС) України, як свідчить практика, особливої уваги заслуговують ті питання, що стосуються реалізації цими особами принципу гуманізму у їх відносинах із засудженими.

Саме його порушення у повсякденній життєдіяльності персоналу ДКВС України й виступає однією з умов, що сприяє вчиненню різноманітних правопорушень, пов'язаних з нелюдським або таким, що принижує гідність, поводженням із засудженими (випадки посягань на життя і здоров'я цих осіб катувань; недотримання правил гігієни, санітарій; охорони праці тощо) [1]. При цьому, незважаючи на численні зауваження з цього приводу з боку міжнародних експертів та громадськості факти негуманного ставлення персоналу ДКВС, особливо колонії, до засуджених досі мають місце і відображають зміст загальної тенденції у

цьому напрямі, а саме – чим гуманнішими стає кримінальне та кримінально-виконавче законодавство України, тим жорстким, а, подекуди, нелюдським стає відношення персоналу колоній до осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі.

Таким чином, слід визнати, що в наявності є складна прикладна проблема, що потребує вирішення на теоретичному рівні.

Ці та інші аргументи й стали вирішальними при виборі об'єкта та предмета даної наукової статті, а також її мети і завдань, основними із яких стало визначення існуючих у цьому контексті проблем та вироблення науково обґрунтованих заходів щодо їх вирішення по суті.

Стан дослідження. Стан дослідження. Вивчення наукової літератури показало, що досить активно розробка проблеми кримінально-виконавчої діяльності персоналу органів та установ виконання покарань займаються такі учені, як: К. А. Автухов, О. М. Бандурка, В. А. Бадира, І. Г. Богатирьов, О. І. Богатирьова, О. М. Джужа, Т. А. Денисова, О. Г. Колб, І. М. Копотун, В. Я. Конопельський, В. О. Меркулова, А. Х. Степанюк, В. М. Трубников, І. С. Яковець та ін.

Поряд з цим, у контексті змісту тих питань і завдань, які склали предмет дотримання цій роботі, наукові пошуки здійснюються безсистемно та не цілеспрямовано, що й виступило додатковим аргументом щодо вибору її тематики та постановці пріоритетної мети.

Виклад основних положень. Загальне уявлення про розуміння необхідного обсягу правообмежень, як видається, доволі чітко окреслене у практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Приміром, у рішенні ЄСПЛ "Хірст проти Сполученого Королівства" (Hirst v. the United Kingdom) Суд указав, що будь-яке обмеження прав повинно бути обґрунтоване, таке обґрунтування може здійснюватись з урахуванням вимог безпеки, частково для попередження злочинів і безладів, і такі обмеження повинні бути невід'ємно пов'язані з умовами ув'язнення [2]. Аналогічно, у правилі 3 ЄТП встановлено: обмеження, накладені на осіб, позбавлених волі, повинні бути мінімально необхідними та відповідати тій обґрунтованій меті, з якої вони накладалися.

Фахівці зазначають, що коли розглянути ЄТП більш детально, то можна відзначити велику кількість правил, які прямо чи опосередковано встановлюють вимоги до правообмежень засуджених. Серед так званих базових принципів ЄТП такі: збереження прав особами, які позбавлені волі, мінімальності обмежень, пропорційності (або доцільності) обмежень для таких осіб. Перший принцип відображений у правилі 2: "Особи, позбавлені волі, зберігають усі права, яких вони не були законно позбавлені за рішенням суду, відповідно до якого вони засуджені до позбавлення волі чи взяті під варту". Другий та третій – у правилі 3: "Обмеження, які накладені на осіб, позбавлених волі, повинні бути мінімально необхідними і відповідними тій обґрунтованій меті, з якою вони накладені". Крім того, у правилі 5 вказано, що життя в місцях позбавлення волі повинно бути, наскільки це можливо, наближене до позитивних аспектів життя у суспільстві. Наведені базові положення в подальшому конкретизуються. У правилі 18.10 вказується, що розміщення всіх в'язнів повинно здійснюватись в умовах із мінімально обмежувачими заходами безпеки, які є обумовленими ризиком їхньої втечі або завдання шкоди собі чи комусь іншому. Тобто знову ж дещо відрізняється мета встановлення таких обмежень: відвернення ризику втечі або завдання шкоди собі чи комусь іншому [3].

Доцільно також згадати правило 24.1, у якому рекомендується максимально часто дозволяти ув'язненим спілкуватись поштою, телефоном або за допомогою інших засобів спілкування зі своїми сім'ями, іншими особами і представниками зовнішніх організацій. Очевидно, що вимога максимально часто дозволяти подібне спілкування спрямована на втілення того ж принципу мінімальності, що закріплений у правилі 3 ЄТП, оскільки вона зумовлює максимальне звуження правообмежень для ув'язнених. Тюремна відпустка також не повинна визнаватися привілеєм. У більшості сучасних країн вона має характер суто поведінкового інструмента [4].

Цей підхід знайшов своє відображення у ч. 2 ст. 102 КВК України: "Режим у колоніях має зводити до мінімуму різницю між умовами життя в колонії і на свободі, що повинно сприяти підвищенню відповідальності засуджених за свою поведінку і усвідомленню людської гідності", що, безумовно, є позитивною нормою, особливо якщо вона хоч у майбутньому буде братись до уваги при встановленні тих чи інших правообмежень у законодавстві, хоча на недотримання цієї норми раніше вже зверталась увага правозахисниками та науковцями [5,

с. 69]. Узагальнивши висловлене, можна відзначити основну вимогу до правообмежень – мінімальність. Додатковою, але також базовою вимогою є відповідність обґрунтованим цілям, які можуть бути різними, як було показано. Фактично відповідність цілям означає здатність певного правообмеження досягати окремої мети, адекватність вибраного засобу певній установленій цілі, тобто це класичне визначення категорії доцільності [6, с. 171-173]. І ці мінімальні правообмеження слід відобразити у кримінально-виконавчого законодавстві, норми якого повинні виступати мірилом при визначенні меж гуманності у ставленні до засуджених.

Орієнтування та підкорення гуманного ставлення меті ресоціалізації засуджених є ключовою ознакою гуманної системи виконання кримінальних покарань, що забезпечує саме таке ставлення до позбавлених волі осіб. Саме з цієї позиції М. Платек пропонує змінити парадигму кримінально-виконавчої політики. На її думку, перевиховувальна, ресоціалізаційна програма пенітенціарної системи має бути змінена на нову форму пенітенціарної політики – "нормалізацію". Різниця між ресоціалізацією і нормалізацією, на погляд М. Платек, полягає у тому, що ресоціалізація у пенітенціарній системі представлена як обов'язок ув'язненого, а нормалізація – його правом. Головною метою ресоціалізації є виховання ув'язненого, переформування його у суспільно-корисну людину. Нормалізація підкреслює необхідність наблизити умови у в'язниці до умов, які існують у відкритому суспільстві, що має полегшити повернення ув'язненого у суспільство. Нормалізація, за думкою М. Платек, передбачає схожість умов життя у в'язниці із життям на волі. Ув'язнені мають бути позбавлені лише повної свободи пересування, за ними повинна залишатись можливість вирішувати свої сімейні питання, можливість вчитися у освітніх закладах, носити власний одяг, користуватися поліклініками тощо. Очевидно, ґрунтуючись на думці, що в'язниця скоріше шкодить і лише у виключних випадках при наявності багатьох специфічних умов – може допомогти, М. Платек підкреслює, що виховання людини для життя у відкритому середовищі неможливе у закритих умовах, тому пенітенціарна система має так зорганізувати умови відбування покарання, щоб ув'язнений міг, коли захоче, приймати участь у власних внутрішніх змінах, а якщо він вирішить, що не бажає приймати участь у цьому, то це рішення не повинно мати для нього ніяких негативних наслідків [7]. М. Ансель відзначав, що індивід має право на ресоціалізацію, так само як у попередні епохи стверджували, що він має право на свободу, безпеку, право на власність і право на працю [8, с. 277]. Не можна примусово ресоціалізувати людину, оскільки це залежить від її бажання змінитися.

Здоровий скепсис, що висловлюється вченими і практиками стосовно можливостей кримінально-виконавчої системи змінювати людей внутрішньо на краще має під собою підґрунтя, оскільки це не завжди під силу відкритій соціальній підсистемі і цілком залежить від бажання та мотивації людини. Однак, це на жаль, зводиться до тотальної нівеляції можливості допомогти людині змінитися, принаймні усвідомити, потребу у внутрішніх змінах. Таку допомогу може і зобов'язане, виходячи із основних природних прав людини, надати суспільство через кримінально-виконавчу систему, яка не виключає вплив з боку сім'ї, близьких, громадянського суспільства, релігійних організацій, фахівців. Ймовірно, означений скепсис зумовлений передусім звичною практикою ригоризму у цій сфері, а також кризою кримінально-виконавчої системи, яка через відсутність чіткої гуманітарної парадигми державної політики "розвивається" стагнаційно [9, с. 41-42].

Визнання створення умов для подальшої ресоціалізації засуджених з одночасними діями, спрямованими на мінімізацію негативного впливу позбавлення волі, є ключовим показником гуманного ставлення до них, та, водночас, виключає підставу для дискусії стосовно спроможності місць позбавлення волі позитивно впливати на особистість. Такий підхід у поєднанні з положеннями ст. 63 Конституції України та практики ЄСПЛ дозволяє вирішити іще один проблемний аспект щодо окреслення меж гуманного ставлення. Приміром, М.С. Рибак та Д.Г. Хижняк до основних засобів ресоціалізації засуджених пропонують включити ще й матеріально-побутове і медико-санітарне забезпечення засуджених, обґрунтовуючи це тим, що неналежне матеріально-побутове та медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі знижує ефективність виконання покарання, оскільки в умовах позбавлення волі у засуджених починають домінувати цінності, що забезпечують індивідуальне існування, а інші соціальні цінності відходять на другий план. Це не сприяє тому, щоб особа могла замислитися над своїм життям і перспективами, вона

цілком зосереджується на виживанні, нормальному харчування, зручному і теплому одязі, можливості виспатися, залишитися на самоті певний час тощо. Незабезпеченість цими елементарними можливостями людини призводить до гіпертрофії нетерпимості і агресії [10, с. 120].

Інші дослідники, здійснивши вивчення проблем соціального забезпечення осіб, засуджених до позбавлення волі, дійшли висновку, що соціальне забезпечення засуджених до позбавлення волі має також виховний ефект, оскільки засуджені (особи, що звільнилися від покарання) сприймають належне соціальне забезпечення як турботу і недискримінацію, а відтак у них менше приводів засуджувати суспільство за занадто суворе ставлення, а також таке забезпечення сприяє більш успішній їхній соціальній адаптації. Г.Д. Долженкова, як і попередні автори стверджує, що матеріально-побутове і медико-санітарне забезпечення осіб, позбавлених волі є додатковим видом соціального забезпечення засуджених, який створює належні умови для їхньої ресоціалізації [11, с. 12-13].

У цілому, як можна виразно помітити, що останнім часом у досліджених фахівців прямує тенденція до розширення змісту уявлення про режим виконання/відбування покарання. Як справедливо вказує В. А. Бадира, "людські" чи навпаки, не сумісні з людською гідністю умови відбування покарання важко відмежувати від уявлення про режим. Це можна зробити лише теоретично. В'язні сприймають режим саме як сукупність фактичних обмежень, яких вони зазнають. Наявні обмеження є результатом і ригористичних проявів у кримінальній та кримінально-виконавчій політиці, і браком фінансових, організаційних та людських ресурсів у кримінально-виконавчій системі. Як зазначалося, режимні обмеження мають стосуватися лише свободи пересування та інших прав і свобод, які тимчасово обмежені з міркувань забезпечення істини у розслідуванні кримінальної справи щодо осіб попередньо ув'язнених, а також інтересами зовнішньої і внутрішньої безпеки. Інші ж обмеження зумовлені вищенаведеними чинниками, які, на думку зазначеної вченої, свідчать про недосконалість системи [9, с. 131-132].

Безперечно, перелічити всіх вимоги до умов відбування покарання у виді позбавлення волі в законі неможливо та, й взагалі, не доцільно. Тому межею гуманного ставлення до засуджених слід визнати не обсяг наданих прав та певні умови, а, навпаки, обмеження, що можуть бути застосовані до них.

В цілому слід підтримати висловлену в літературі думку, що ув'язненому мають надаватися усі можливості реалізовувати свої життєві у тому числі соціальні потреби, окрім, зрозуміло ж, тих, які апіорі перебувають у конфлікті з самим позбавленням волі, оскільки для їхньої реалізації засуджений має користуватися свободою переміщення за власним розсудом. Ув'язненому має бути надана можливість бути певний час на самоті, вибирати коло спілкування серед засуджених в межах тієї ділянки місця позбавлення волі у якій він перебуває, або уникати тих ув'язнених з якими він не бажає підтримувати будь-яке спілкування, тобто має бути забезпечена максимальна внутрішня, у широкому сенсі, безпека ув'язненого [9, с. 126].

Також немаловажним для забезпечення гуманного ставлення до засуджених є й професіоналізм персоналу виправних установ. Як зазначають фахівці, питання впливу персоналу на процес виправлення ув'язнених слід розглядати у двох площинах – ставлення до ув'язнених і ставлення до своєї роботи, її особливого місця у суспільній сфері і можливих наслідків недбалого до неї ставлення у соціальному масштабі і для життя конкретних людей. Професіоналізм персоналу треба оцінювати не з позиції зданих заліків при атестації, а передусім з огляду на людські характеристики працівника, його відданості справі. Звісно внутрішнє ставлення, що проявляється у поведінці робітника не завжди можливо визначити напевно. Для цього його слід оцінювати і у явному, і у потаємному. Що ж, на жаль, таких методик визначення поки що не існує, однак все рівно людське ставлення до ув'язнених ініціативність, турботливість, справедливість, щирість тощо працівника виходить на світло за час його діяльності. З цією метою пропонується розробити відповідний професійний стандарт (сукупність кваліфікаційних вимог, що висуваються – вмінь, навичок, знань і т. ін.), якому повинен відповідати працівник кримінально-виконавчого органу, виконуючі свої професійні обов'язки [12]. М. Платек зазначає, що не допоможуть навіть найкращі програми, якщо не зайнятись людьми, які будуть їх реалізовувати, якщо не будемо пам'ятати, що звичайні службовці мають самий великий вплив на в'язничне життя [7].

Для оптимального виконання задачі ресоціалізації засуджених, на думку Р.В. Ващенко і В.В. Сулицького, на перше місце у кримінально-виконавчій системі мають бути поставлені вимоги гуманізації стосунків між засудженими і працівниками установ виконання покарань. Для досягнення такої гуманізації вони вбачають значимими такі основні ціннісні установки як: готовність працівників ДКВС України особистісно сприймати (а не відторгати) кожного засудженого таким, яким він є, без упереджень, з поважливою увагою до його особистості і індивідуальності, з оптимістичною вірою в можливість його позитивних змін, з активним пошуком позитивного і його особистості й опорою на це у виховному процесі; намагання емпатично, співчуваюче зрозуміти, а не просто критично оцінити особистість засудженого; надання засудженому психологічної та іншої допомоги, необхідної йому для подолання труднощів у різних видах і ситуаціях життєдіяльності; намагання глибоко вивчати і розкривати справжні мотиви і зовнішні обставини, що зумовлюють вчинки і дії засудженого з урахуванням його характерологічних рис, домінуючих потреб психічних станів і здійснювати на цій підставі конкретне індивідуальне прогнозування, планування корекційно-виховної роботи; орієнтація на переважно проблемно-діалогічні, а не повчально-монологічні способи обговорення актуальних питань аксіологічного, світоглядного морально-правового характеру тощо; спрямованість на постійний критичний самоаналіз, корекцію і розвиток працівником-вихователем власної особистості, поведінки і діяльності з метою самовдосконалення [13, с. 36-37].

Л. Альперн відзначає високу роль для ефективності функціонування пенітенціарних установ професіоналізм і людяне ставлення персоналу до ув'язнених. Вона вважає це необхідною умовою тюремної реформи, особливо у жіночих кримінально-виконавчих установах, оскільки, як підкреслює авторка, жінки-засуджені більш чутливі і, як не дивно, менше звертаються до психологічної допомоги штатного психолога ймовірно завдяки більшій пристосовуваності до середовища, або ж через підвищену стурбованість і недовіру. Відтак, довіра до персоналу, наскільки це уявляється можливим, є умовою ефективного протікання пенітенціарного процесу. Перший крок мають здійснити саме працівники пенітенціарних установ, які мають рекрутуватися із професіоналів, які не занепастили свій професіоналізм каральними стереотипами і праця яких буде відповідно оплачувана [14].

Тому для досягнення гуманного ставлення до засуджених в період відбування покарання необхідна відповідна підготовка та підбір персоналу цих установ. Тут можна взяти за взірць підхід, запроваджений у Швейцарії, про який вже згадувалось у попередніх підрозділах роботи: не приймати на роботу в місця позбавлення волі осіб, які негативно ставляться до засуджених, бажають владарювати над іншими, схильних до проявів гніву, холериків, агресивних, конфліктних особистостей, наслідувачів різних догм, переконаних виключно у власній правоті тощо. Це дозволить утворити міцне підґрунтя для гуманних стосунків між персоналом і засудженими в місцях позбавлення волі.

У підсумку можемо надати таке визначення: гуманне ставлення до засуджених – це особистісна позиція персоналу установ виконання покарань щодо засуджених та роботи з ними, що ґрунтується на їх особистісних і професійних та проявляється у поведінці з засудженими та виконанні професійних обов'язків в період виконання покарання у виді позбавлення волі.

Висновок. Таким чином, можна стверджувати, що гуманне ставлення включає у себе: а) забезпечення виконання покарання виключно в порядку та на підставах, визначених законом та етичними правилами (сюди входить і запровадження належних умов відбування покарання, і застосування різноманітних заходів впливу на поведінку засудженого тощо); б) орієнтування роботи з засудженими на забезпечення їх ресоціалізації після звільнення, вирішення наявних проблем та задоволення потреб; в) створення всіх необхідних умов для реалізації засудженими своїх прав та свобод; г) мінімізацію негативних наслідків позбавлення волі та виключення невиправданих обмежень; д) ввічливе поведіння з особами, позбавленими волі.

Список літератури:

1. Кримінологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній: Монографія / Кол. авторів; за заг. ред. проф. В.В. Коваленка. – К.: Атіка-Н, 2011. – 367 с.

2. Hirst v. The United Kingdom, Application No. 40787/98, Judgement of 24 July 2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.humanrights.is/the-human-rights-project/humanrightscasesandmaterials/cases/regionalcases/europeancourtofhumanrights/nr/2604/>.
3. Човган В. Вимоги за Європейськими тюремними правилами до правообмежень осіб, які позбавлені волі [Електронний ресурс] / В. Човган. – Режим доступу: <http://ukrprison.org.ua/expert/1318315515>. – Заголовок з екрана.
4. Guest Post by Professor Martine Herzog Evans: Is Prison Leave a Privilege? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tashalaw.wordpress.com/2012/04/24/guest-post-by-professor-martine-herzog-evanscommentary-on-article-6-and-prison-leave/>. – Заголовок з екрана.
5. Проблеми забезпечення прав засуджених у кримінально-виконавчій системі України : наук.практ. вид. / В.А. Бадира, О.П. Букалов, А.П. Гель, М.В. Романов, І.С. Яковець ; за заг. ред. С.Ю. Захарова ; Харк. правознавч. група. – Х. : Права людини, 2009. – 368 с.С. 69
6. Човган В.О. Характеристика та значення категорії доцільності у кримінально-виконавчому праві / В.О. Човган // Теоретичні та практичні проблеми удосконалення діяльності кримінально-виконавчої системи України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (4 трав. 2011 р.) – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2011. – С. 171–173.С. 171-173
7. Платек М. Значение минимальных Правил ООН обращения с заключенными и Европейских тюремных правил для процесса нормализации // <http://www.prison.org/lib/comments/platek001.htm>.
8. Ансель М. Новая социальная защита (гуманистическое движение в уголовной политике) / Пер. с франц. Н.С. Лапшиной. Под ред. проф. А.А. Пионтковского. – М.: "Прогресс", 1970. 311 с.С. 277
9. Бадира В. А. Виправлення жінок, засуджених до позбавлення волі, як мета покарання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / В. А. Бадира ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2006. – 244 с.С. 41-42.
10. Рыбак М.С., Хижняк Д.Г. Пенитенциарная политика: материально-бытовое и медико-санитарное обеспечение лишенных свободы как средство их ресоциализации // Правовая политика и правовая жизнь. – 2003. № 3. С. 118-122. с. 120
11. Долженкова Г.Д. Правовое регулирование и организация социального обеспечения осужденных к лишению свободы: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Всеросс. науч.-исслед. ин-т МВД РФ. – М., 2001. 22 с.С. 12-13
12. Разработка модели специалиста-сотрудника уголовно-исполнительной инспекции // http://www.penalreform.org/russian/altern_rus8.htm.
13. Ващенко Р.В., Сулицький В.В. Організаційно-правові питання ресоціалізації засуджених // Проблеми пенітенціарної теорії і практики: Щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ. / Редкол.: В.М. Синьов (голов. ред.) та ін. – К.: КІВС, „МП Леся”, 2003. № 8. – С. 29-37.с. 36-37
14. Альперн Л. Тюрма с человеческим лицом. О посещениях женских пенитенциарных учреждений в Польше // <http://index.org.ru/journal/18/18-alpern-2.html>.

ABOUT SOME INTERNATIONAL LEGAL AND DOMESTIC APPROACHES ON THE IMPLEMENTATION OF THE COLUMNS OF PERSONNEL OF THE HUMANISM PRINCIPLE

Novosad Yurii, Kisiliuk Eduard

Formulation of the problem. Practice shows that the diversity of issues of criminal-executive activity of the personnel of the State Criminal Execution Service (hereinafter - DKVS) in Ukraine deserves special attention in those issues concerning the implementation of these principles by human beings in their relations with convicted persons.

It is his violation of the daily life of the staff of the SCFU of Ukraine and is one of the conditions contributing to the commission of various offenses connected with inhuman or degrading treatment of the convicted (cases of attacks on the lives and health of these persons⁴ torture, non-compliance rules of hygiene, sanitation, labor protection, etc.) [1]. In spite of the numerous comments made on this occasion by international experts and the public, the facts of inhumane attitude towards the staff of the DCAF, especially the colony, to the convicted are still taking place and reflect the content of the general trend in this direction, namely, the more humane is the criminal and criminal-executive the Ukrainian legislation, the harsh, and sometimes,

inhuman, is the attitude of the staff of the colonies to persons serving sentences in the form of imprisonment.

Thus, it should be recognized that there is a complex application problem that needs to be addressed at the theoretical level.

These and other arguments have become decisive in choosing the object and subject of this scientific article, as well as its goals and objectives, the main of which was the definition of existing problems in this context and the development of scientifically substantiated measures for their substantive resolution.

State of research. State of research. The study of scientific literature has shown that the following scientists, such as: K.A., are engaged in the development of the problem of criminal-executive activity of the personnel of the organs and penal institutions. Autukhov, O.M. Bandurka, V.A. Badira, I.G. Bogatyryov, OI Bogatyreva, O.M. Dguga, T.A. Denisova, O.G. Kolb, I.M. Kopotun, V. Ya. Konopelsky, V.O. Merkulova, A.H. Stepanyuk, V.M. Trubnikov, I.S. Yakovets and others.

Along with this, in the context of the content of those issues and tasks that constitute the subject of observance of this work, scientific searches are carried out unsystematically and not purposefully, which was an additional argument in choosing its subject and setting the priority goal.

Statement of the main provisions. The general idea of understanding the necessary volume of rights limitation appears to be quite clearly outlined in the practice of the European Court of Human Rights (hereinafter - the ECtHR). For example, in the judgment of the ECHR "Hirst v. The United Kingdom", the Court stated that any restriction of rights must be justified, such justification may be made taking into account security requirements, in part to prevent crime and disorder, and such restrictions must be inextricably linked to the terms of imprisonment [2]. Similarly, rule 3 of the ECT states that: Restrictions imposed on persons deprived of their liberty should be minimally necessary and consistent with the legitimate aim they were superimposed on.

Experts point out that when considering the ETF in more detail, it is possible to note a large number of rules that directly or indirectly establish requirements for the constraints of convicts. Among the so-called basic principles of ETAs are: the preservation of the rights of persons deprived of their liberty, the minimum of restrictions, proportionality (or expediency) of restrictions on such persons. The first principle is reflected in rule 2: "Persons deprived of their liberty retain all rights that they were not lawfully deprived of by court order according to which they were sentenced to imprisonment or detained." The second and third, in rule 3: "Limitations imposed on persons deprived of their liberty must be minimal and appropriate to the legitimate purpose with which they are imposed." In addition, rule 5 states that life in places of deprivation of liberty should, as far as possible, be brought closer to the positive aspects of life in society. The following basic provisions are further specified. Rule 18.10 states that the placement of all prisoners should be carried out in conditions with minimal restrictive security measures, which are conditioned by the risk of their escape or harm to themselves or to someone else. That is, again, the purpose of establishing such restrictions is a bit different: the avoidance of the risk of escape or the problem of harming oneself or someone else [3].

It is also advisable to mention rule 24.1, which recommends that prisoners communicate as often as possible by post, telephone or other means of communication with their families, other persons and representatives of external organizations. It is obvious that the requirement as often as possible to allow such communication is aimed at the implementation of the same principle of the minimum, as enshrined in rule 3 of the ETS, since it determines the maximum limitation of the legal restrictions for prisoners. Prison leave should also not be recognized as a privilege. In most modern countries, it has the character of a purely behavioral tool [4].

This approach was reflected in Part 2 of Art. 102 CEC of Ukraine: "The regime in the colonies should minimize the difference between living conditions in the colony and in freedom, which should contribute to increasing the responsibility of convicted persons for their behavior and awareness of human dignity", which, of course, is a positive norm, especially if it is at least the future will be taken into account when establishing certain legal constraints in the legislation, although failure to comply with this norm was already paid attention to human rights defenders and scholars [5, c. 69]. Summarizing the above, one can note the main requirement for the restrictions - the minimum. An additional, but also basic, requirement is to meet well-founded goals that may be different as shown. In fact, compliance with goals means the ability of a certain limitation to achieve a specific goal, the adequacy of the chosen means of a particular set goal, that is, the classical definition of the category of expediency [6, c. 171-173]. And these minimum restrictions should be

reflected in criminal-enforcement legislation, the rules of which should serve as a yardstick in determining the limits of humanity in relation to convicts.

Orientation and subjugation of the humane attitude towards the purpose of re-socialization of the convicts is a key feature of the humane system of execution of criminal punishments, which provides exactly this attitude to persons deprived of liberty. It is from this position that M. Platel proposes to change the paradigm of criminal-executive policy. In her opinion, the re-socialization, restoration program of the penitentiary system should be changed to a new form of penitentiary policy - "normalization". The difference between the re-socialization and the normalization, according to M. Platek, is that re-socialization in the penitentiary system is represented as a prisoner's duty, and normalization is his right. The main purpose of re-socialization is to educate a prisoner, transforming it into a socially useful person. Normalization emphasizes the need to bring prison conditions closer to conditions that exist in an open society, which should facilitate the return of the prisoner to society. Normalization, according to M. Platter, implies the similarity of living conditions in prison with life at will. Prisoners should be deprived of full freedom of movement, they should remain able to solve their family issues, the opportunity to study in educational institutions, wear their own clothes, use polyclinics, etc. Evidently, based on the notion that a prison is more likely to harm and, exceptionally, in the presence of many specific conditions, can help, M. Platek emphasizes that the upbringing of a person for living in an open environment is impossible under closed conditions, so the penitentiary system should be organized so the conditions of serving a sentence so that the prisoner can, if he wants to, participate in his own internal changes, and if he decides that he does not want to participate in it, then this decision should not have any negative consequences for him [7]. M. Ansel noted that the individual had the right to resocialization, as well as in previous eras, arguing that he had the right to freedom, security, property rights and the right to work [8, c. 277]. You can not forcefully re-socialize a person, because it depends on her desire to change.

The healthy skepticism expressed by scientists and practitioners regarding the capabilities of the criminal-executive system to change people internally for the better has a foundation, as it is not always possible for an open social subsystem and entirely dependent on the desire and motivation of a person. However, unfortunately, it is reduced to the total leveling ability to help a person to change, at least to realize, the need for internal change. Such assistance may and must, on the basis of basic natural human rights, be provided by society through a criminal-executive system that does not exclude the influence of family, relatives, civil society, religious organizations, specialists. Probably, this skepticism is determined primarily by the usual practice of rigorism in this area, as well as the crisis of the criminal-executive system, which, due to the lack of a clear humanitarian paradigm of state policy, "develops" stagnant [9, c. 41-42].

Recognition of the creation of conditions for the further re-socialization of convicts with concurrent actions aimed at minimizing the negative impact of imprisonment is a key indicator of a humane attitude towards them and, at the same time, excludes the basis for discussion on the ability of places of imprisonment to positively influence the person. This approach, in conjunction with the provisions of Art. 63 of the Constitution of Ukraine and the practice of the ECHR allows us to solve one more problematic aspect in defining the boundaries of a humane attitude. For example, MS Rybak and D.G. Khizhnyak proposes to include the material and medical and sanitary facilities of the convicts in the main means of re-socialization of convicts, arguing that inadequate material and health care of sentenced prisoners reduces the effectiveness of the execution of sentences, since in prison terms of convicts begin to dominate the values that provide individual existence, and other social values go to the background. It does not help the person to think about his life and prospects, it is entirely focused on survival, normal nutrition, comfortable and warm clothes, the ability to sleep, stay alone for a while, and so on. Insufficiency of these elemental human abilities leads to hypertrophy of intolerance and aggression [10, c. 120].

Other researchers, having studied the problems of social security of persons sentenced to imprisonment, concluded that the social security of sentenced persons to imprisonment also had an educational effect, since convicted persons (those released from punishment) perceived proper social security as care and non-discrimination, and so they have fewer reasons to condemn society for being too harsh, and this kind of support contributes to a more successful social adaptation. GD Dolzhenkova, like the previous authors, argues that the material and everyday and medical and sanitary provision of persons deprived of their liberty is an additional form of social security for convicts, which creates the proper conditions for their re-socialization [11, c. 12-13].

In general, as clearly as possible, it should be noted that in recent years there has been a tendency for the research specialists to expand the content of the concept of the mode of execution / serving of punishment. As Vader Badir rightly points out, "human" or vice versa, incompatible with human dignity, the conditions for serving a sentence are difficult to distinguish from the idea of a regime. This can only be done theoretically. Prisoners perceive the regime as a set of actual restrictions that they experience. The existing limitations are the result of both rigorous manifestations in criminal and criminal-enforcement policies, and the lack of financial, organizational and human resources in the criminal-enforcement system. As noted, regime restraints should relate only to freedom of movement and other rights and freedoms temporarily limited for reasons of truth in investigating a criminal case against the detainees, as well as the interests of external and internal security. Other restrictions are due to the above-mentioned factors, which, in the opinion of the noted scientist, testify to the imperfection of the system [9, c. 131-132].

Undoubtedly, it is impossible to list all the requirements for the conditions of serving a sentence in the form of deprivation of liberty and, in general, is not appropriate. Therefore, the limits of the humane attitude to the convicts should be recognized not by the amount of rights granted and certain conditions, but, on the contrary, restrictions that can be applied to them.

On the whole, it should be supported by the opinion expressed in the literature that prisoners should be provided with all the possibilities to realize their vital, including social needs, except, of course, those who are a priori in conflict with their deprivation of liberty, since for their implementation, the convict should use freedom of movement at its discretion. A prisoner should be given the opportunity to be alone for a certain time, to choose the circle of communication among convicts within the area of the place of deprivation of liberty in which he is staying, or to avoid those prisoners with whom he does not want to support any communication, that is to be the maximum internal, in the broadest sense, security of the prisoner is provided [9, c. 126].

Also, the professionalism of the staff of correctional institutions is also important for providing a humane attitude to the convicts. According to experts, the issue of the influence of personnel on the process of correction of prisoners should be considered in two ways: the attitude towards the prisoners and the attitude towards his work, his special place in the public sphere and the possible consequences of the careless attitude towards him on the social scale and for the life of the concrete people. The professionalism of the personnel should be assessed not from the position of the awarded credits in the certification process, but first of all, given the human characteristics of the employee, his dedication to the cause. Of course, the internal attitude that manifests itself in the behavior of the worker is not always possible to determine for sure. For this purpose it should be evaluated both explicitly and in secret. Well, unfortunately, such methods of definition so far do not exist, but all the same human attitude to the prisoners of initiative, caring, justice, sincerity, etc., of the worker comes to light during his activities. To this end, it is proposed to develop an appropriate professional standard (a set of qualification requirements - skills, skills, knowledge, etc.), to which the employee of the criminal executive body must comply, fulfilling their professional duties [12]. M. Platek notes that even the best programs will not help even if they do not engage in people who will implement them unless we remember that ordinary civil servants have the greatest influence on prison life [7].

For optimal fulfillment of the task of re-socialization of convicts, according to R.V. Vashchenko and VV Sulitsky, the first place in the criminal-executive system should be set requirements for the humanization of relations between convicts and employees of penitentiary institutions. In order to achieve such a humanization, they see significant such basic values as: the readiness of the staff of the Ukrainian Internal Affairs Department to personally perceive (and not reject) every convicted person as it is without bias, with a careful attention to his personality and personality, with an optimistic belief in his ability positive changes, with an active search for the positive and his personality and relying on it in the educational process; trying empathy, sympathetic to understand, and not just critically assess the personality of the convict; providing the convicted psychological and other assistance necessary for him to overcome the difficulties in different kinds and situations of life; an attempt to deeply study and disclose the real motives and external circumstances that determine the actions and actions of the convicted person, taking into account his characterological features, the dominant needs of mental states, and to carry out on that basis a concrete individual forecasting, planning of correctional and educational work; orientation to mainly problematic-dialogical, rather than instructive-monological ways of discussing

topical issues of axiological, ideological moral and legal nature, etc.; the focus on constant critical introspection, correction and development of the worker-educator of his personality, behavior and activities for the purpose of self-improvement [13, c. 36-37].

L. Alpern notes the high role of the efficiency of the functioning of penitentiary institutions in the professionalism and human attitude of staff to prisoners. She believes this is a prerequisite for prison reform, especially in women's penal institutions, since, as the author emphasizes, female convicts are more sensitive and, oddly enough, less likely to turn to psychological assistance from a full-time psychologist, probably due to greater adaptability to the environment, or through increased anxiety and distrust. Consequently, the trust in the staff, as far as it is feasible, is a prerequisite for the effective implementation of the penitentiary process. The first step is to implement penitentiary institutions that are recruited from professionals who have not lost their professionalism to punitive stereotypes and whose work will be paid accordingly [14].

Therefore, in order to attain a humane attitude towards the convicts during the period of serving the sentence, appropriate training and recruitment of the personnel of these institutions is necessary. Here you can take as a model the approach introduced in Switzerland, which has already been mentioned in the previous sections of the work: not to recruit into places of deprivation of liberty those who are negative towards prisoners, want to rule over others who are prone to manifestations of anger, choleric, aggressive, conflict personalities, imitators of various dogmas, convinced only in their own right, and so on. This will create a solid foundation for humanitarian relations between staff and prisoners in places of deprivation of liberty.

As a result, we can give the following definition: the humane attitude towards the convicts is a personal position of the personnel of the penitentiary institutions and the work with them, based on their personal and professional interests, and manifested in the treatment of convicted persons and the performance of their professional duties during the period of execution of the sentence kind of imprisonment.

Conclusion. Thus, it can be argued that a humane attitude includes: a) ensuring the execution of punishment exclusively in the order and on the grounds determined by law and ethical rules (including the introduction of appropriate conditions for serving a sentence, and the use of various measures affecting the behavior of the convicted, etc.) ; b) orientation of work with convicts to ensure their re-socialization after release, solving existing problems and meeting needs; c) creation of all necessary conditions for the implementation of their rights and freedoms by convicted persons; d) minimizing the negative consequences of imprisonment and excluding unjustified restrictions; e) polite treatment of persons deprived of their liberty.

Reference:

1. Kryminolohichni ta operatyvno-rozshukovi zasady zapobihannya zlochynam i pravoporushennyam, shcho vchynyayut'sya personalom vypravnykh koloniy: Monohrafiya / Kol. avtoriv; za zah. red. prof. V.V. Kovalenka. – K.: Atika-N, 2011. – 367 s.
2. Hirst v. The United Kingdom, Application No. 40787/98, Judgement of 24 July 2001 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.humanrights.is/the-human-rights-project/humanrightscasesandmaterials/cases/regionalcases/europeancourtofhumanrights/nr/2604/>.
3. Chovhan V. Vymohy za Yevropeys'kymy tyuremnymy pravylamy do pravoobmezhen' osib, yaki pozbavleni voli [Elektronnyy resurs] / V. Chovhan. – Rezhym dostupu: <http://ukrprison.org.ua/expert/1318315515>. – Zaholovok z ekrana.
4. Guest Post by Professor Martine Herzog Evans: Is Prison Leave a Privilege? [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://tashalaw.wordpress.com/2012/04/24/guest-post-by-professor-martine-herzog-evanscommentary-on-article-6and-prison-leave/>. – Zaholovok z ekrana.
5. Problemy zabezpechennya prav zasudzhennykh u kryminal'no-vykonavchiy systemi Ukrainy : nauk.prakt. vyd. / V. A. Badyra, O. P. Bukalov, A. P. Hel', M. V. Romanov, I. S. Yakovets' ; za zah. red. S. YU. Zakharova ; Khark. pravozakhys. hrupa. – KH. : Prava lyudyny, 2009. – 368 s.S. 69
6. Chovhan V.O. Kharakterystyka ta znachennya katehoriyi dotsil'nosti u kryminal'no-vykonavchomu pravi / V.O. Chovhan // Teoretychni ta praktychni problemy udoskonalennya diyal'nosti kryminal'no-vykonavchoyi systemy Ukrainy : materialy Vseukr. nauk.prakt. konf. (4 trav. 2011 r.) – K. : Nats. akad. vnutr. sprav, 2011. – S. 171–173.S. 171-173

7. Platek M. Znachenye mynymalnykh Pravyl OON obrashchenyya s zaklyuchennymy y Evropeyskykh tyuremnykh pravyl dlya protsessa normalyzatsyy // <http://www.prison.org/lib/comments/platek001.htm>.
8. Ansel M. Novaya sotsyal'naya zashchita (humanystycheskoe dvyzhenye v uholovnoy polytyke) / Per. s frants. N.S. Lapshynoy. Pod red. prof. A.A. Pyontkovskoho. – M.: «Prohress», 1970. 311 s.S. 277
9. Badyra V.A. Vypravlennyya zhinok, zasudzhennykh do pozbavlenyya voli, yak meta pokarannyya : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08 / V. A. Badyra ; L'viv. nats. un-t im. I. Franka. – Lviv, 2006. – 244 s.S. 41-42.
10. Rybak M.S., Khyzhnyak D.H. Penyentsyarnaya polytyka: materyalno-bytovoie y medyko-sanytarnoe obespechenye lyshennykh svobody kak sredstvo ykh resotsyalyzatsyy // Pravovaya polytyka y pravovaya zhyzn'. – 2003. № 3. S. 118-122. s. 120
11. Dolzhenkova H.D. Pravovoe rehulyrovanye y orhanyzatsyya sotsyal'noho obespechenyya osuzhdennykh k lyshenyyu svobody: Avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08 / Vseross. nauch.-yssid. yn-t MVD RF. – M., 2001. 22 s.S. 12-13
12. Razrabotka modely spetsyalysta-sotrudnyka uholovno-yspolnytelnoy ynspektsyy // http://www.penalreform.org/russian/altern_rus8.htm.
13. Vashchenko R.V., Sulyts'ky V.V. Orhanizatsiyno-pravovi pytannyya resotsializatsiyi zasudzhennykh // Problemy penitentsiarnoyi teorii i praktyky: Shchorichnyy byuleten' Kyivskoho instytutu vnutrishnikh sprav. / Redkol.: V.M. Syn'ov (holov. red.) ta in. – K.: KIVS, „MP Lesya”, 2003. № 8. – S. 29-37.s. 36-37
14. Alpern L. Tyur'ma s chelovecheskym lytsom. O poseshchenyy zhen'skykh penyentsyarnykh uchrezhdenyy v Pol'she // <http://index.org.ru/journal/18/18-alpern-2.html>.